

GARABET IBRĂILEANU

Pachetul CCL a prezentat "Cartea a României"

IBRĂILEANU, GARABET

810

ISBN 978-973-104-187-5

EAN 9789731041875

ADELA

FRAGMENT DIN JURNALUL
LUI EMIL CODRESCU
(iulie – august 189...)

Prefață, fișă biobibliografică și referințe critice
de Lucian Pricop

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

IBRĂILEANU, GARABET

Adela / Garabet Ibrăileanu. – pref., fișă biobibliogr. și ref. critice de Lucian Pricop. – București : Cartex 2000, 2018

ISBN 978-973-104-781-2

I. Pricop, Lucian (ed. șt.)

821.135.1

Textul ediției de față este reprodus după: Garabet Ibrăileanu, *Adela* – Fragment din jurnalul lui Emil Codrescu (iulie-august 189...), Editura pentru literatură, București, 1961.

Au fost operate modificări privind ortografia, aprobată de Academia Română.

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

<i>Dragostea platonică nu e interbelică</i> (prefață)	7
<i>Fișă biobibliografică</i>	12
<i>Referințe critice</i>	15
<i>Adela</i>	23

Înțelegând că nu există niciună lărgă cale de urmărire a cărților, Libris încearcă să crească cunoștința și interesul pentru lectura și aprecierea cărților. În acest scop, Libris susține proiectul "Cărți în orașe", care încurajează cititorii să se întâlnească cu autori și scriitori la evenimente speciale și să discute despre cărți și viața lor. Libris susține și proiectul "Cărți în biblioteca", care încurajează elevii să se întâlnească cu autori și scriitori la evenimente speciale și să discute despre cărți și viața lor. Libris susține și proiectul "Cărți în biblioteca", care încurajează elevii să se întâlnească cu autori și scriitori la evenimente speciale și să discute despre cărți și viața lor.

Bălțătești!... O improvizare de bâlci, pe șoseaua care vine de la Piatră, trece prin mijlocul satului, strâmbă, șerpuind printre râpi, și se duce la Târgu-Neamțului, înconjurată de singurătățि.

Lume multă, care vrea să petreacă și nu știe cum. Doamnele, ostentativ fără treabă, umblă în rochii de casă și cu capul gol... Domnii, cu jambiere și șepci impermeabile, trec la poștă, peste drum de hotel, înarmați cu *alpenstock*-uri, strânse energetic în pumn la nivelul bărbilor înțepenite și importante. Peisaj meschin. O colină întinsă, tristă, pătată de câțiva arbori schilozi, ascunde munții dinspre apus.

Nici o „cunoștință“. Sistem infailibil: în genere, atitudini nesociabile; în specie, evitarea parcului. Pe drumul, inevitabil, din „centru“ – cufundat în lectura unui ziar. (Am un număr din *Voința națională* încă din București.)

Plictis odihnitor. Lectură plăcută, reconfortantă: cataloagele câtorva librării străine și un dicționar portativ, cărțile de căpătăi care, împreună cu Diogen Laerțiul, repertoriu de cancanuri și idei antice (amintit adesea de Coco Dimitrescu în „prelegerile“ lui nocturne de la Cosman și găsit din întâmplare la un anticar), alcătuiesc biblioteca mea estivală.

Cataloagele – pentru momentele de lirism intelectual. Unele cărți le-ați citit. Ti-aduci aminte și împrejurările. (Era pe vremea...) Câteva... stai la îndoială. Iată una pe care vrei să o cetești de zece ani și nu știi pentru ce n-ai reușit încă, cu toate că

o ai în bibliotecă. Pe aceasta, deși ilustră, ai ocolit-o necontenit. De ce?... Câteva, mai interesante, ai să le comanzi cu siguranță. Le însemni cu o cruce. Pe cele mai importante, cu două. De la o vreme, observi că ți-ai pierdut forța de inhibiție, și crucile duble devin tot mai dese. Atunci, pe cele „câteva mai importante“ le însemni cu trei cruci, care, în curând, încep să-și piardă și ele valoarea selectivă... Iată tratatul dispărut din bibliotecă de mult: cine ți l-a confiscat sub formă de împrumut? Treci în revistă pe împrumutătorii probabili cu un sentiment neplăcut. Iată și volumul (firește de poezii) în care ai trimis Elizei declarația de dragoste... Eliza...

Trei perne sub cap și țigările pe mesuța de alături, ca să-ți rămână spiritul absolut liber de corp și de griji, și lectura catalogului, cu toată atenția, ca să nu treci cu vederea nici o carte – se poate imagina voluptate mai esențială?

Dicționarul – pentru momentele când spiritul vrea să ia contact mai concret cu lumea realităților în sine. După un instrument de teslărie, o pasăre (uneori ai și figura alături; păsările din dicționare au întotdeauna mutra mirată și comică), apoi o prepoziție cu înțelesurile ei subtile, demonstre prin exemple naive. Și tot aşa, în partea a doua, la numele proprii – un rege merovingian, un promotoriu, o primadonă italiană. Visezi la regele pletos, la promotoriu care împinge departe în mare un oraș cu nume ciudat, și mai cu seamă la diva care a debutat la Neapole și a fost pe rând (sau aproape) metresa unui duce, a unui conte, a unui tenor și apoi nevasta unui bancher. Nu mai e dicționar. E un roman în notații sugestive.

Dar azi am recetit paginile lui Diogen Laerțiu despre Epicur. Ataraxie. „Apatie“... Frica de acțiune a omului lipsit de energie impulsivă... Teroarea de răspundere a intelectualului prea lucid și prea mult preocupat de urmările faptelor lui. Decadența Greciei. Antipodul „bestiei blonde“. „*L'homme, ivre d'une ombre qui passe, porte toujours le châtiment d'avoir voulu changer de place...*“

„Omul, amăgit de-o umbră care trece, își poartă necontenit osânda de-a fi voit să-și schimbe locul...“ (fr.)

Mulțumit cu puțin, ca să poată suporta viața... Indulgent cu alții, sever cu el însuși. Inspiratorul tuturor endemonologilor amabil-pesimiste. Neînțelese de proști și de porci, care traduc „plăcerea“ lui subtilă și detașată în plăcerea lor trivială și-l stropesc cu noroiul indignării lor ipocrite.

Sunt interesante aerele aristocratice pe care și le ia în micile stațiuni „balnear“ și „climaterice“ toată lumea asta, și mai cu seamă femeile. Neavând nici o ocupație și lipsind aci clasa de sus care să-i comprime și să-i pună la locul lor – ca păpușile cu resort când închizi capacul – acești mici burghezi se simt în adevară boieri. Senzația de clasă nu-i o stare de suflet absolută. Rezultă dintr-un raport. (Admirabilă tautologie!) Un militar de un grad inferior trece în fiecare zi printr-un sistem ecosez de senzații: aci sclav, aci rege asirian.

Peste câteva zile, singur, prin munți, sau (mai lîric) prin munții tinereții. Stabilirea „itinierariului“ scoate din umbră atâtea imagini de altădată... O noapte albastră deasupra Durăului, în septembrie... Luna, izbutind în sfîrșit să urce Ceahlăul dinspre Buhalnița, apără candidă și sinistră între două stânci, apoi dispără în dosul Panaghiei și pe urmă, după ce stătu o vreme nehotărâtă deasupra prăpastiei, veni pe biserică schitului. A doua zi, pe Ceahlău... Bolta imensă de azur, acoperind priveliștile scânteietoare... Monștrii pietrificați de pe munte, culcați, ori în picioare, unii binevoitori, alții agresivi sau bizari. (Era și unul amical și hilar, în mijlocul platoului.) Culmile negre din vale tărându-se spre piciorul muntelui colosal, ori alergând speriate în toate părțile și oprindu-se brusc, halucinate. Când vineți, când roșii, munții înalți de pe Bistrițioara, strălucind în soare cu toate stâncile lor... Departe, în singurătăți adânci, munții cei din urmă – aproape nori, albi-translucizi – încremeniți în gloria infinitului, impresionând mai mult sufletul decât ochiul, înfiorând „voința“, ca și muzica, răscolind în adâncurile ancestrale spaime, nostalgii, mitologii defuncte... Și-n fundul prăpastiei, la utrenie, aiurând, sunetul clopotului de la schitul invizibil...

Încă și mai din adâncul vremii, Borca, cu diminețile care sunau cristalin, cu zilele înalte și luminoase, cu noptile care veneau din pădure ude, cu miros de ferigă... Si imagini răzlețe dintr-o vară sau altă, unele greu de localizat în timp: un curcubeu la depărtare de câțiva stânjeni, văzut din vârful Hălăucii: un cerc care abia își înscria statura proiectată în el, rupt în partea de jos de umbra picioarelor mele. Un nor de smoală, deasupra Călimanilor, biciuit în fiecare clipă de două trăsnete ca două fire uriașe de magneziu aprins. Un părâu secret, într-un peisaj de la începutul vremurilor, încercând, înainte de Beethoven, andantele din *Sinfonia a VI-a*. Un cer violet, departe, într-o dimineață aspră de august. Un șipot minuscul, închis într-o încăpere de zid, tărâind obosit într-o noapte târzie și de care doamnei Voinescu i-a fost milă să-l lăsăm singur în foșnetul de cimitir al celor patru plopi...

Și imagini, fulgurante, o clipă, din istoria – din preistoria? – vieții. Într-o trăsură mică, în mijlocul unui platou gol; de jur împrejur, până-n zare, dealuri pleșuve, cenușii, sinilii, roșietice... Altă dată, într-o trăsură mică (aceeași?), într-o după amiază de vară; la marginea unei păduri negre, pe vârful unui copac înalt, o găină sălbatică... Eram copil? Eram cu tata? Sunt imaginile unor realități? Sunt imagini de vis? Crâmpeie din delirul frigurilor din copilărie? Fragmente din viața unui înaintaș înscrise în nervii ascendenței și luptând să iasă în lumina conștiinței?

Azi se împlinesc treizeci și șase de ani de la moartea mamei... Timpul vine din viitor, trece în urmă, se darmă peste ea, o acoperă, o face tot mai inexistentă, căci morții mor și ei, mereu. Când voi dispărea și eu, va fi murit și ea complet din univers.

Prea mic, când a murit, ca s-o țin minte, imaginea ei mi-am creat-o mai târziu, în copilărie, după o fotografie rea și ștearsă, pe care am înviat-o și am colorat-o cu tot ce am auzit de la alții și cu propria mea fantezie: o fată tăcută, înaltă, cu părul castaniu, cu ochii căprui. Amintire a unei imagini arbitratre de altădată, aceasta și atâta este mama.

În cursul vieții, imaginea rămânând aceeași, a variat, totuși, odată cu punctul de privire în care mă mutau anii. În copilărie,

fata cu părul castaniu îmi era mamă. La douăzeci de ani, soră. Astăzi, o simt fiică. Dar aceste sentimente sui-generis, aceste ipoteze afective, fără substratul vreunei realități experimentate în viața de familie, au fost nostalgiei de amor pentru o fată frumoasă, moartă de mult.

Ca și furtunile, care răscolesc numai fața oceanului, pasiunile tinereții au venit și au trecut, dar în adâncurile cele din urmă ale sufletului dragostea pentru imaginea fetei moarte a rămas intactă, neamestecată, de o esență unică, și în noptile senine, în prima tinereță și uneori și astăzi, când mă simt singur, nedrepătat, nefericit, mi se pare că mă privește cu grija și duioșie, aplecată peste o balustradă ideală din spațiile interplanetare.

Timotin... Nu l-am mai văzut din Universitate. M-a recunoscut și a oprit trăsura. Se ducea la Mănăstirea Neamțului. Avea lângă el o femeie și patru fete. Oricât ai fi de spiritual și demonic, ceea ce nu-i cazul cu Timotin, nu poți fi decât ridicol, înghesuit într-o trăsură închiriată, de o consoartă și patru reproduceri în miniatură ale figurii doamnei și domnului, combinate indiscret. Cloșca asta slabă și măruntă stătea îmbuflată și ostilă, parcă ar fi simțit o amenințare pentru numeroasa ei progenitură. Timotin m-a invitat la el, la mănăstire. Doamna a tăcut ca un mormânt.

Matematicianul astăzi nu îmbâtrânește. Dar nici nu are ce îmbâtrâni în el. Subțire, uscat, abstract ca și cifrele lui, pulsăția vieții este aproape inexistentă într-însul. Cu nasul ascuțit peste mustețile subțiri – două linii negre, drepte, îmbinate deasupra buzelor expresive – cu părul lui sărac și lins pe tidvă, a rămas ca la douăzeci de ani. De altfel, și știința lui este eternă, ca și obiectul ei – și-l conservă.

Plimbare până aproape de Valea-Seacă. Lună plină. Răsărea când am ieșit din sat. Era greoaie și roșie ca și în noaptea aceea îndepărtată, când se îmbulzea pe poarta jităriei, gata să dea peste noi, și atât de neașteptată era apariția ei abia răsărită acolo în poartă, încât femeia cu care – strecurându-ne prin întunericul de lângă garduri – căutam singurătatea câmpiei făcu un gest de apărare cu amândouă mâinile și scoase un strigăt ușor de surpriză.

...Luna transfigurează totul. Gardurile strâmbe, șandramale dărăpăname, bălăriile din maidan, atât de urâte în lumina soarelui analist și veridic, adinioarea în bâtaia lunii erau frumoase, dădeau satului „balnear“ o poezie nemeritată; iar mai departe, în câmp, freamătul abia perceptibil al nopții părea însăși cădere luminii de lună pe copaci și pe iarbă.

Dar lumina lunii impresionează și simțurile inferioare: o noapte cu lună pare mai rece. Lumina albă, fiind asociată poate cu zăpada, dă senzația de frig. Iar când simțurile amorțite colaborează cu lumina înșelătoare, minciuna ia proporții de fantasmagorie. Obosit de insomnia nopții precedente și de treizeci de kilometri făcuți pe jos în timpul zilei prin munți, călătoream într-o noapte cu lună plină pe capra unei trăsuri. În toropeala luptei cu somnul, vedeam în copacii izolați de pe marginea drumului femei uriașe, care veneau întru întâmpinarea trăsuri, și în păreții albi ai caselor singuratice – stânci de calcar abrupte. Surprins și alarmaț, îmi trebuiau câteva secunde ca să-mi corectez iluzia, pentru ca apoi, din nou, conștiința amorțită să-mi dea aceleași năluciri, aceleași femei cât clopotnițele și aceleași stânci albe de var.

...Iluzionară, luna este „amica“ visătorilor, a deficitarilor nervoși, a romanticilor, a „lunaticilor“ – și a femeilor. Femeile nu simt poezia soarelui, realist și unul, ca și adevarul. „Midi, roi des étés“¹ – obiectul și expresia – nu există pentru ele.

...E târziu. Pe fereastra deschisă intră răcoarea sfârșitului de noapte. Luna în asfinit stă pe culme cu față mare întoarsă spre noaptea pe care o părăsește.

Azi-dimineață am întâlnit pe Adela!

E aici de două zile! E cu mama ei și cu „coana Anica“. N-am mai văzut-o de trei ani. În vremea asta s-a măritat și s-a despărțit.

„Doamnă! Întotdeauna mi-a venit greu să schimb apelativul „domnișoară“ în „doamnă“. Mi se pare o imixtiune în lucruri

prea intime, mi se pare că iau act cu brutalitate de fapte care nu mă privesc și nu-i decent să mă privească. (Psihologie de cvadragenar, intempestiv și pervers de lucid!) și apoi, ori de câte ori se căsătoresc o fată plăcută dintre cunoștințele mele, mi se pare că sunt furat. Hotărât, nu cultiv o simpatie exagerată pentru domnii și stăpânii lor. Adelei îi voi spune, cel puțin *in petto'*, „domnișoară“. Pe domnul L..., cauza eficientă a transformării, îl ignorez, îl neg. Negând cauza, neg efectul...

Dar Adela n-a fost o simplă cunoștință, a fost prietena mea, și cuvântul „doamnă“ e legat de fapte și sentimente neobișnuite.

Prietenia a început de când, cu mișcări în intenția ei ascunse (ca să nu bag de seamă!), dar foarte laborioase, mi se suia pe genunchi, stătea un timp liniștită, apoi, sigură de locul cucerit cu o aşa dibace strategie, îmi scotea ceasornicul din buzunar, marea ei pasiune, îl remonta în toate felurile, îmi aranja cu o minuțioasă fantezie mustățile, cravata și părul. Alteori, tot pe genunchii mei, își liniștea păpușa, care „plânghea“ cu desperare. Eu îi „mâncam“ unul după altul degetele, pe care le declarăm „acadele“; lipeam fruntea de a ei, ca să-mi vadă în loc de doi ochi unul singur, lung de la o tâmplă la alta, ceea ce, când s-a deprins cu viziunea îngrozitoare, îi producea un acces de zgomotoasăilaritate; îmi petreceam degetele prin câte un cărlionț al părului ei blond și, când uitam să mă ocup de floricelele ei de aur, îmi lăsa degetul, îl ducea la capul ei și aștepta rezultatul cu ochii în ochii mei. Păpușile trebuia să i le văd, pe toate, în fiecare zi și să le știu pe nume. Uneori, când „avea treabă“, îmi încredința câte una sau „păzesc“, ba chiar s-o hrănesc cu biberonul. Seară, mă ducea în toate odăile pe unde avea „copii“ culcați prin paturi liliputane, prin cutii de botine ori de tutun, iar cei mai oropsiți de soartă, prin locuri mai puțin confortabile. Firește, unii copii plângneau, alții nu voiau să adoarmă, fiindcă erau obraznici, alții erau bolnavi – și ea îi admonesta, le făcea morală, îi consola... pe fiecare după starea în care îi găsea. Când îi venea și ei rândul să se culce, rolul meu devinea mai important. După ce o dezbrăcea

¹ În taină (it.).

¹ „Amiaza, regina verilor“ (Leconte de Lisle, *Midi*) (fr.).

dădaca, trebuia să mă duc în odaia ei și să-i ţin de urât „câteva minute”, care uneori se prelungeau atâtă, că doamna M... mă dădea pur și simplu afară. Programul sindrofiei cu Adela la patul ei îngăduit cu o leasă verzuie era foarte puțin variat. De obicei îi spuneam o poveste comandată de ea, mereu aceeași, de care nu se sătura niciodată. Era vorba, se înțelege, de un moșneag, de o babă, de două fete. Bucuriile și indignările ei erau exact aceleași în fiecare seară, deși știa micul roman atât de bine, că, de câte ori schimbam vreun amânunt ca să-o încerc, mă corecta cu toată candoarea. Alteori ne jucam de-a ascunsul. Aci tehnica era complicată. Stând „de vorbă”, la un moment oarecare băgam de seamă că e cuprinsă de o neliniște. Înțelegeam: voia să se ascundă. Mă ridicam de pe scaun și mă depărtam câțiva pași. Când mă întorceam, o găseam cu plapoma peste cap: se ascunseșe. Eu o căutam prin toată odaia: „Da’ unde-i oare Adela? Unde s-a ascuns Adela?” Și numai când nu se mai putea ținea de râs și vedea că din vina ei s-a dat de gol, îndepărta plapoma de pe față și se considera învinsă.

În iarna când a fost bolnavă de scarlatină și am vegheat adesea la patul ei, în calitatea mea de student în medicină, o învățasem în timpul convalescenței un cântec, care a avut un rol însemnat în legăturile noastre de mai târziu. Pură recunoștință pentru învățător, sau cabotină nevoie de a face efect, dar urmarea a fost că mai pe urmă, ori de câte ori veneam la ei, mă întâmpina regulat cu un subțire și monoton: „La dăda madă!” adăugând, invariabil, *envoi¹-ul*: „Pent’u mata”. Adela, victimă a infamiei mele, își lua revanșa fără să știe: „La dăda madă!” era oarecum transfigurarea, foarte personală, a universalului *La donna è mobile*², pe care i-l cântasem – aluzie directă la unele inconstanțe ale ei. (Pasiunile fiind întotdeauna lacome, mi se părea mereu că sunt trădat.) Și acum îmi plătea poliță, sfidându-mă în fiecare zi cu profesia de credință a necredinței femeiești și agravând sfidarea cu sublinierea ei personală. O bucată de vreme Adela

completa primirea asta grațioasă cu o altă atenție specială. Cum isprăvea cântecul, alerga în odaia ei și-mi aducea o rochiță nouă, roșie ca o creastă de cocoș, cu aplicații de fir aurit, pe care mi-o punea pe genunchi, trimițându-mi din ochii ei albaștri priviri elocvente, care spuneau lămurit: „Admiră! Ai mai văzut aşa ceva?” Dar rochița s-a învechit foarte repede...

Fericirea ei cea mare însă era să-o ridic „în pod”, fericire exprimată întâi cu râsete gâlgâitoare de hulubiță mică, pe urmă cu tipete ascuțite, la punctul culminant al ascensiunii. Uneori mă „ridică” și ea, strângându-mi tare genunchii în brațele ei mici și tipând ascuțit: „Tâta ma’e!”

Prietenia noastră era atât de mare, încât Adela, când avea nevoie de a înțelege universul, deocamdată parțial, eu eram acela pe care-l consulta cu preferință. Odată, auzind că o să vie un medic veterinar pentru un cal al domnului M..., m-a luat oarecum deosebit și m-a întrebat dacă: „Doctorul care ar’ să vie e un cal mare?” Era de patru ani. Pentru logica asta perfectă am ridicat-o în pod cât a voit, mi-am petrecut degetul prin toți cărlionii ei, i-am pus la dispoziție ceasornicul, mustățile și nasul și am petrecut amândoi o după amiază de fericiri.

Eram, bineînțeles, și confidentul ei *en titré*¹. Într-o după-amiază, când mă văzut întrând (mă aștepta!), a venit la mine obidită, furioasă, indignată, ca să-mi facă cunoșcută ofensa săngheroasă pe care i-o adusese o domnișoară, fiica unui vecin: „Madadeta m-a făcut *dumnea!*” Era ceva teribil, în adevăr. *Adjectivul* acesta mica moldoveancă îl cunoștea până acum spus numai slugilor... Ofensa nemaiauzită o ținuse secretă. Ceilalți luau adesea în glumă nefericirile ei, ceea ce o supăra și o făcea prudentă.

Purtam și corespondență. În scrisorile de afaceri sau de invitații ale domnului M..., trimise printr-un fecior boieresc, găseam mai întotdeauna și un adaus „scris” de Adela, niște arabescuri extraordinare, painjeni complicații, heroglifici, prin care îmi dădea știre despre păpuși, ori mă chema la ea, ori îmi vestea vreo

¹ Dedicatie (fr.).

² Femeia este schimbătoare (it.).

nenorocire – și era convinsă că am înțeles. Când, în sfârșit, pe la cinci ani, a început să învețe și un alfabet mai simplu, cel latin, copia mereu litere pe toate hărțile din casă și, pe măsură ce le copia, mi le aducea să le admir. Uneori mă punea la lectie să scriu și eu litere și se purta cu mine exact ca doamna M... cu ea.

Din cauza marii noastre prietenii, doamna M... îmi spunea, în glumă, că am „întors“ capul fetei. Dar și fetița îmi întorsese mie capul. Ajunsesem gelos de doamna M... și de domnul M... și când mi se părea că Adela ține mai mult la mine decât la ei, simțeam o fericire pe care o cultivam cu avariie, în secret. Și cum doamna și domnul M..., din motive pedagogice, erau siliți să se poarte mai rezervat cu ea, eu exploataam cu nerușinare situația mea, lipsită de responsabilitate, ca să-i cuceresc inima. Dar doamna M... nici nu-și putea da seama de măsura pasiunii noastre. Jenat să dezmiere sătul tuturora – întotdeauna mi-a fost cu neputință să sărut copiii în public –, îi devoram ochii, născul, obrajii, cărlionții, ceafa când eram numai noi singuri. În aceste *tête-à-tête*-uri nu lipseau nici dialogurile pasionate:

- Adelă, mă iubești?
- Te iube’c!
- Tare?
- Ta’e!

Este drept că răspunsurile n-aveau temperatură și culoarea întrebărilor. La vîrstă aceea, între cuvintele acestea abstracte și conținutul lor nu exista încă o perfectă corespondență. Adela le spunea conștiincios și grav.

Secretul pasiunii noastre reciproce era simplu. Ea îmi „întorsește capul“, pentru că orice om, din cauza unui instinct atavic, are tendință pentru puii de om (și, prin derivație, de animal, de plantă și chiar pentru miniaturile de obiecte); pentru că Adela era o jucărie vie și plină de surprize; și apoi pentru că omul fără surori și mamă își concentrase asupra fetiței blonde toate posibilitățile de afecțiuni familiale. Eu îi întorsesem capul pentru că eram în mintea copiilor, adică a ei, și pentru că desigur, cu instinctul ei de animal mic, simțea că o ador. Dar Adela nu era

numai un pui de animal egoist. Era capabilă și de acțiuni altruiste, uneori foarte costisitoare pentru ea. Adesea, ca să împartă cu mine cauza fericirii ei, când cronică pe genunchii mei un măr, de obicei crud, păstra un rest, sculptat de dinții ei mici ca o bijuterie din care ar fi fost scoase pietrele scumpe, și, cu mâna ei de păpușă mică, mi-l împingea în gură. Și apoi mă ținea de musteață, atentă la rezultat. Nu se poate închipui un fruct mai savuros și o idilă mai încântătoare... Dar altruismul ei o făcea să-și pună chiar viața în primejdie pentru mine. Dacă cineva se prefăcea că vrea să mă bată, fetița îmi lua apărarea cu o îndrăzneală de cloșcă mică și ageră, care mergea până la temeritate oarbă când agresorii erau în număr mare.

O singură dată prietenia noastră a fost puțin umbrită, câteva ceasuri, din cauza stupidiei mele insensibilității la avansurile ei delicate. Domnul M... întâmpinându-mă la sosire cu niște vesti rele pentru el, n-am dat Adelei atenția cuvenită, am fost distrat și rece. Atunci ea și-a lungit buzele și albastrul ochilor i-s-a întunecat. Apoi m-a ignorat complet, dar n-a părăsit odaia, și mi-a trebuit o întreagă strategie, alcătuită din lingușiri, lașități și – mizerabil corupător de suflete! – mai ales îspite, ca s-o pot recâștiga. În sfârșit, i-am cucerit un zâmbet, apoi, printr-o genială comicărie, un acces de râs. Și pe urmă am fost și mai amici, toată ziua.

Prietenia noastră a durat până la vîrstă de opt ani, luând diverse forme, în măsura în care animalul devinea om, și temperată puțin din cauză că, la urmă, nu mai stăteam vacanțile întregi la moșie, în vecinătatea ei.

Când, după o lipsă de șapte ani, am petrecut iarăși două veri la țară, n-am mai găsit pe Deluța, Coca, Cucoana mică, Puica, Răfușca, Copalaia (așa pronunța ea cuvântul „portocală“) – cum îi ziceau unii și alții –, ci o domnișoară de cincisprezece ani, o fată înaltă, subțire, prea înaltă pentru vîrstă ei, prea subțire pentru înălțimea ei, cu o coadă groasă de aur pe spate, legată cu un fiong albastru, cu față tot copilărească și totuși de o frumuseță mândră, semeată, aproape orgolioasă, amestec unic, care-i dădea ceva matur și în același timp îi accentua copilărescul figurii.